

FAMILIESCHOON

Anno LXIV nr. 88(NR) 2/2024
Driemaandelijks: juni, juli, augustus 2024
Afgiftekantoor 9550 Herzele

**PowerPoint voorstelling voor alle leden en familie .
Zaterdag 27 juli 2024 om 15h in de Paradijshoeve –
Houtmarkt 4 in Hoegaarden***

Het roemrijke geslacht Sweerts (tweede deel)

Om 14h Vergadering van de hoofdraad van de Confrérie.

Om 15h PowerPoint

***Iedere geïnteresseerde is welkom in de Paradijshoeve vanaf 15h, maar deelname moet bevestigd worden per e-mail: dodionm@hotmail.com**

Wie afstamt van één van de families van de V Geslachten kan ook de vergadering van de hoofdraad bijwonen (14h). Alle familieleden zijn welkom!

Omdat ons trimestrieel nummer van Familieschoon, volgend jaar aan zijn 65ste jaargang toe, met zijn 32 bladzijden niet volstaat om ons omvangrijk en aangroeiend bestand aan bronbewerkingen van de 'Geschiedenis van Hoegaarden en de afkomst van de Hoegaardse families' kenbaar te maken hebben we onze website. Zo zullen de leden en alle geïnteresseerden kennis kunnen maken en kunnen putten uit ons rijk digitaal archief. Voor de leden die wel Hoegaarden kennen, maar voor wie het niet evident is zo maar ter plaatse te komen is het vanaf nu mogelijk om ook te genieten van onze PowerPoint-onderwerpen door te klikken op onze website.

Volg onze uitgebreide documentatie over de Confrérie en de Hoegaardse families en hun geschiedenis op onze WEBSITE

<https://www.geslachten-lignages-hoegaarden.be>

Edito.

In dit tweede nummer van de lopende jaargang vestigen wij vooral de aandacht op het geslacht Sweerts Brussel en de contacten met Sweerts Hoegaarden rond de jaren 1600. De uitgebreide uiteenzetting was onze de PowerPoint van 25 mei ll. We nodigen alle leden en familie uit om op 27 juli naar het vervolg te komen kijken en luisteren (zie uitnodiging op de eerste pagina).

Rond 1840 was er een heroïsche dorpsruzie die draaide rond de figuren van de oude pastoor Jacobus Sweerts en zijn jonge onderpastoor Petrus Dillen. In dit nummer een inleiding met de voorstelling van de verschillende bronnen. Het uitgebreide verhaal komt in ons volgend nummer.

We formuleren ook een antwoord op de vraag van een lezer over de datering van de relieken in het schrijn van de heilige Ermelindis in Meldert. Met het nieuws over een Gallo-Romeinse site komt dat goed uit.

Het zou ons verheugen lidgeld te mogen ontvangen van wie er nog geen betaald heeft voor 2024, die bijdrage is nodig om onze werking verder uit te bouwen; kijk regelmatig op onze website <https://www.geslachten-lignages-hoegaarden.be> en laat u overtuigen!

	Familieschoon LXIV (2024), nr. 88(NR), 2/2024.	Inhoud
Edito		
Art. 442	Het Brusselse Geslacht Sweerts.	
Art. 443	'Ik was van nature geen vaandeldrager', uit de biografie van Arthur Van Nerum (+), gewezen deken van de Gulden Lelie.	
Art. 444	Prent Basile De Loose : Dédie aux Brasseurs, négociants de bière, cabaretiers et à tout le monde.	
Art. 445	'Uit alle dalen der herinnering', mijn leven, mijn familie en mijn dorp door Albert Meunier (1920-1992).	
Art. 446	Dokter Willem Loosen (1937-2023) bleef heel zijn leven gehecht aan 'zijn' Hoegaarden in woord- en taalgebruik.	
Art. 447	Ruzie in Hoegaarden rond 1840 met als spilfiguur pastoor Jacobus Sweerts (Hoeg. 1769-1841).	
Art. 448	Het alleroudste gekende Franstalige bierlied - La plus ancienne chanson sur la bière.	
Art. 449	Het eerste bier. (Uit: KIJK - Geschiedenis 4/2024).	
Art. 450	De 'Vitae' (levensbeschrijvingen) over Ermelindis bieden ons geen historisch houvast, maar hoe zit dat dan met de relieken van de heilige?	
Art. 451	In memoriam Sweerts Francine (Longueville 1933-2024).	

2028

Ewald Pironet, **Minder armoede; ook op gemeentelijk niveau daalt de armoede in België**, - Knack, 29 mei 2024, p. 18.

België telt 581 gemeenten en in 80 daarvan ligt het armoederisico lager dan 5 procent; in 21 gemeenten hoger dan 20 %. De gemeenten met het laagste armoederisico liggen allemaal in het Vlaamse Gewest: Horebeke (3,2 procent), Zwalm (3,4), Holsbeek (3,5), Oosterzele (3,7) en **Hoegaarden 3,7 procent**).

Samen met een delegatie van het Hoegaardse gemeentebestuur werd de Confrérie ontvangen op het Brusselse stadhuis op donderdag 23 april 2015

De stad Brussel was zo opgetogen over ons bezoek dat naast schepen Els Ampe (midden op de foto, rechts van Willy Sweerts), ook **Geoffroy Coomans de Brachène - Schepen van Stedenbouw en Erfgoed, zelf ook afstammeling van het Brusselse Geslacht Sweerts**, niet alleen aanwezig was, maar zelfs een korte uiteenzetting heeft gehouden over Sweerts Brussel (uiterst links op de foto, naast Yvonne Liebaers, Mev. Sweerts).

De zeven Geslachten van Brussel: Waarheid en verdichtsel.

¹ Zie onze PowerPoint van 25 mei 2024 op onze website <https://geslachten-lignages-hoegaarden.be> voor meer; zal ook aangevuld worden met een tweede PowerPoint op zaterdag 27 juli in het 'Paradijs' te Hoegaarden en daarna door een derde op dezelfde plaats in het najaar.

H.-C.- van Parys, Coup d'œil sur les Lignages de Bruxelles, -Bruxellensia, Bruxelles, 1957.

H.C. Van Parys (direction), **Généalogie des familles inscrites au Lignage Sweerts en 1376 d'après le Liber familiarum et les autres manuscrits de Jean-Baptiste Houwaert**, Brabantica, V, deuxième partie, Ed. Genealogicum Belgicum, 1960, p. 375-540.

Bruxelles et ses lignages, Exposition Hôtel de Ville de Bruxelles du 29 novembre au 6 décembre 1967.

Nicole Decostre, Henry-Charles van Parys, José Anne de Molina, **Les registres du lignage Sweerts, Admissions et résolutions**, -Genealogicum Belgicum, Bruxelles, 1964.

H.-C. van Parys, **Notes sur les Lignages de Bruxelles en 1376**, -Brabantica IV, 2 (1959), p. 341-374.

V° Terlinden, Coup d'œil sur l'histoire des Lignages de Bruxelles, - Bruxellensia, Bruxelles, 1957.

L'origine de ces sept lignages et la raison pour laquelle ils ont joui de ces privilèges restent une question obscure. Pour les uns, il s'agirait des premières familles enrichies dans l'industrie du drap, pour les autres de descendes d'hommes de confiance du duc à qui il aurait confié les premiers postes d'échevins, pour d'autres enfin il s'agirait des familles des principaux propriétaires primitifs du sol de la ville. C'est cette dernière hypothèse qui rencontre actuellement le plus de faveur.

Inleiding bij de catalogus '*Bruxelles et ses lignages, Exposition Hôtel de Ville de Bruxelles du 29 novembre au 6 décembre 1967.*'

In de Brabantse steden groepeerden de geslachten bevoorrechte families die de schepenenambten onderling verdeelden. Het lidmaatschap van een dergelijke oligarchie ging in alle lijnen over, zowel via de vrouwen als via de mannen. Gewoonlijk wordt aangenomen dat dit systeem gebaseerd was op het bezitten van stadsgronden.

In Brussel waren er zeven geslachten. Ze droegen de volgende namen: Coudenberg, Roodenbeke, Serhuyghs, Serroelofs, Sleeus, Steenweeghs en **Sweerts**.

Net als bij elke andere oligarchie huwden de nazaten van de geslachtsverwante families vaak onderling met elkaar zodat veel leden van de geslachten er zich al snel op konden beroepen tot verschillende geslachten te behoren. In 1375 beslisten hertogin Johanna, de kleindochter van Jan II, en haar gemaal Wenceslas van Bohemen dat men, om schepenen of deken van het lakengilde te worden men tot de bevoorrechte families hoorde te behoren.

2030

De zeven Brusselse Geslachten

Naam	Dag	Alchemisch teken	Poort	Bescherm heilige
Sleeuws	zondag	goud (zon)	Mechelse	H. Maagd
Sweerts	maandag	zilver (maan)	Vlaamse	Egidius
Serhuyghs	dinsdag	ijzer (Mars)	Halle	Laurentius
Steenweghe	woensdag	kwik (Mercurius)	Leuvense	Jan
Coudenberg	donderdag	tin (Jupiter)	Keulse	Gaugerius
Serroeloffs	vrijdag	koper (Venus)	Anderlecht	Kristoffel
Rodenbeecke	zaterdag	lood (Saturnus)	Koudenberg	Jacob

Ontstaan en topografie van Brussel.

Het was, althans volgens de meeste historici, tegen het einde van de tiende eeuw dat Karel van Neder-Lotharingen (953-992), de jongste zoon van de Franse koning Lodewijk IV, op een eilandje midden in de rivier de Zenne een *castrum* bouwde. Vrij snel vestigden zich daaromheen handelaars en ambachtslui waardoor al gauw een kleine nederzetting ontstond die uitdijde tot een dorp dat binnen de kortste keren de allures kreeg van een heuse stad.

Wie zich enigszins in de geschiedenis en topografie van Brussel verdiept, kan er niet omheen: de stad heeft een onlosmakelijke band met het getal zeven dat reeds van in de Griekse Oudheid volgens Pythagoras de volmaaktheid der dingen symboliseert.

Een beknopt overzicht:

Net zoals Rome breidde Brussel, of *Bruocsella* zoals het eertijds werd genoemd, zich uit over zeven heuvels. Alleen namen de Brusselaars het niet zo nauw met de definitie van wat nu precies heuvels zijn, want zonder enige schroom kregen deze *cuesta's* of hellingen, meer zijn het niet, de benaming 'bergen'. Zo sprak men onverbloemd in de kronieken van de Warmoesberg, de Galgenberg, de Coudenberg, de Molenberg, de Treurenberg, de Kunstberg en de Reuzenberg. Zeven straten leiden naar de Grote Markt, zeven gildehuizen dragen de naam van een dier (wolvin, vos, zwaan, hert, duif, pauw, ezel), de gevel van de 'Koning van Spanje' is versierd met zeven allegorische beelden (graan, wind, kracht, vuur, water, faam en voorzienigheid uitbeeldend).

Verscheidene culturen en zelfs religies beschouwen het cijfer zeven als een bijzonder getal. Sommigen, zoals de alchimisten in hun zoektocht naar de *Steen der Wijzen*, kenden er zowaar esoterische krachten aan toe. Ook de Bijbel ontsnapt er niet aan (zeven sacramenten, zeven werken van barmhartigheid).

2031

Detail uit een kaart van Martin de Tailly (1640): de zeven geslachten en hun wapen.

Er is al veel onderzoek gedaan naar de zeven Brusselse geslachten zonder dat de bronnen uitputtend zijn onderzocht. Hetzelfde kan gezegd van de genealogie Sweerts in het bijzonder, die voor het geheel van de oude Nederlanden nog maar oppervlakkig is bestudeerd.

De genealogie gepubliceerd door H.C. van Parijs en een aantal eminente Brusselse genealogen als F. de Cacamp, E. Spelkens en andere J. Anne de Molina's is gebaseerd op het 'Liber familiarum' en andere nagelaten genealogische manuscripten van Jean Baptiste Houwaert (1626-1668). Deze stadssecretaris van Brussel, lid van het geslacht Sweerts was een meer dan productief genealoog. Hij heeft een overvloed aan genealogische schetsen en andere

manuscripten, kladwerken en definitieve studies nagelaten. Zijn archief is geërfd door heraut de Grez en na omzwervingen door de Koninklijke Bibliotheek gekocht in 1934. H.C. van Parijs heeft er een analytische inventaris van gemaakt. Op deze geschriften en met gebruikmaking van de reeds verschenen studies over Brussel, aangevuld met toevallig archiefonderzoek, is de genealogie Sweerts – Brussel gemaakt.

Op zaterdag 25 november 2017 kunt u bij Familiekunde Brussel komen luisteren naar een lezing van **Roel Jacobs** over *“De Zeven Geslachten van Brussel”*.

Is Brussel gesticht door zeven families die het bestuur van de stad gemonopoliseerd hebben tot in de 15de eeuw? Of hebben ze dat zelf uitgevonden om hun monopolie te rechtvaardigen? Zijn geslachten trouwens wel families? En wat is het verschil tussen patriciaat en adel? Of is er niet zo veel verschil? Op deze en vele andere vragen probeert Roel Jacobs tijdens deze lezing een antwoord te formuleren.

Roel Jacobs is jurist van opleiding en werd historicus uit passie. Hij heeft tal van publicaties over (de geschiedenis van) Brussel, maar ook over Brugge op zijn naam staan.

Op 26 oktober 2023, om 18u30, in het Museum van de Stad Brussel. In het Frans. Samen met historicus Roel Jacobs keren we even terug naar het begin van het jaar 1421. De Zeven Geslachten van de stedelijke aristocratie weigerden hun macht af te staan. Macht die uitsluitend in hun handen rustte. Toen de ambachtsgilden dit niet langer accepteerden, brak er een opstand uit. Om de gemoederen te bedaren, keurde hertog Jan IV het edict van 11 februari 1421 goed. De stedelijke macht in Brussel werd voortaan verdeeld tussen de Geslachten en de ambachtsgilden, die verenigd werden in Naties. Hoewel de aristocraten hun overheersende positie behielden, was de gemeentelijke politieke macht niet langer hun monopolie.

2032

De stadsomwalling met zeven poorten: Sweerts bemande de Vlaamse poort.

Algemeen wordt aangenomen dat onder de regering van de hertog van Brabant, Hendrik I (ca. 1165-1235), begonnen werd met de bouw van een vier kilometer lange . Naast verscheidene wachttorens waren er zeven toegangspoorten: de Steenpoort, de Lakense poort, de Coudenbergpoort, de Overmolenpoort, de Sint-Katelijnepoort, de Warmoesbroeksepoort en de Treurenbergpoort.

De stad bleef echter groeien en door plaatsgebrek begonnen nieuwe wijken zich buiten de stadsmuren te ontwikkelen. Halverwege de veertiende eeuw besloot het stadsbestuur dan ook om een nieuwe en grotere stadsomwalling te bouwen. Deze tweede omwalling was ongeveer dubbel zo groot als de eerste en telde eveneens zeven stadspoorten, hoewel die op andere plaatsen waren gelegen: de Naamse poort, de Leuvense poort, de Schaarbeekse poort, de Lakense poort, de Anderlechtse poort, de Vlaamse poort en de Hallepoort. Volledigheidshalve moet vermeld worden dat halverwege de zestiende eeuw naar aanleiding van de ingebruikname

van het nieuw gegraven kanaal dat de Zenne met de Rupel verbond een achtste poort, de Oeverpoort, werd bijgebouwd.

Een stuk van de eerste omwalling, gezien vanuit de binnenkant, aan de Villersstraat.

2033

In tegenstelling tot de eerste stadswal, waar tegenwoordig nog enkele opmerkelijke restanten en fundamenteën van in het stadsbeeld te zien zijn, is van de stadspoorten uit de tweede stadsomwalling enkel nog de Hallepoort bewaard gebleven. De poort werd in de negentiende eeuw door architect Hendrik Beyaert (1823-1894) tot haar huidige uitzicht verbouwd.

De Anneessenstoren.

Om zowat de vijftig meter zorgden hoefijzervormige torens voor de nodige bescherming. Deze wachttorens bestonden uit twee verdiepingen en waren voorzien van meerdere schietgaten en openingen naar de borstwering toe. Bovenaan bevond zich een terrasvormig platform, afgesloten met kantelen en merloenen (de tussenruimte in een kanteelbekroning bedoeld als schietgat). Eén van de amper vier resterende torens van deze eerste dertiende-eeuwse stadsomwalling die bewaard is gebleven, is de Anneessenstoren.

Sweerts, alias 'de Weert' in Brussel: de eerste Sweetstak en de belangrijke data.

In Brussel kan gestart worden in de 13de eeuw met een Sweetstak, één van zeven machtige patriciërsfamilies . De oorsprong van deze families is nog lang niet duidelijk. Zeker is dat ze een wapen droegen, rijk waren geworden in de lakenindustrie en de zeven schepenambten van de stad onder elkaar verdeelden. Ze bewaakten ook elk één van de zeven stadspoorten en beschikten daartoe zelfs elk over een gevangenis. De families maakten geslachtslijsten op. Om lid te kunnen worden van één van de 'Lignagies' of geslachten moest de kandidaat wettig geboren afstammeling zijn, van het mannelijk geslacht, de volwassen leeftijd bereikt hebben en aan een bepaalde sociale status voldoen. Maar een gesloten kaste was het niet. Wie aan de voorwaarden voldeed en de nodige bewijzen op tafel legde werd opgenomen.

1306

In het begin van de 14e eeuw, in 1306 meer bepaald, belooft Jan II, hertog van Brabant, de geslachten dat ze zullen worden *hersteld* in hun monopolie op het bestuur van de stad, een monopolie dat ze, zo preciseert hij, *onder zijn vader, zijn grootvader en zijn voorouders genoten*. Ze hadden die van 1303 tot 1306 moeten delen met het volk dat zijn rechten met geweld had opgeëist.

Die oorkonde, daterend uit 1306, met het zegel van de Hertog van Brabant Jan II (1275-1312), herneemt de voorrechten van de zeven geslachten en **vermeldt voor het eerst hun namen**: Sweerts, Serroelofs, Sleus, Roodenbeke, Serhuyghs, Coudenberg en Steenweeghs. Deze patriciërsfamilies kregen elk de **bewaking toegewezen van één der stadspoorten** en oefenden gedurende eeuwen belangrijke burgerlijke en politieke functies uit. Zo zou het **schepenambt in de stad** tot bijna aan het eind van het Ancien Régime tot hun exclusieve bevoegdheid blijven behoren.

2034

1421

Sinds de bloedige burgeroorlog van 1421 tussen enerzijds de Zeven Geslachten en anderzijds de gegoeden uit de burgerklasse van ambachtslui, verenigd in gilden, konden die laatsten zich verenigen in *Naties*.

Het is verkeerd de opstand van 1421 tot een *democratische omwenteling* uit te roepen, aangezien het hier een machtsstrijd betrof tussen aan de ene kant de Zeven Geslachten van landeigenaars en aan de andere de rijke leden van de gilden die de nieuwe stedelijke economische macht vertegenwoordigden.

Toch bleef het aantal mandaten voor leden van de Zeven Geslachten altijd groter dan dat wat aan leden van de *Naties* was voorbehouden, waardoor de geslachten hun voorstellen bij stemming altijd met een meerderheid konden doordrukken.

1795

De Zeven Geslachten van Brussel verdwenen in de Franse Tijd. Anders dan de adel die dat lot met hen had gedeeld, zijn ze na 1815 niet opnieuw erkend.

De tweede tak 'de Weert', vanaf de vijftiende eeuw.

Deze eerste Sweertstak schijnt in de 15de eeuw uit te doven met enen Catherine Sweerts, bastaarddochter van Gillis. Een tweede tak 'de Weert' is dan in volle opgang. Het gaat om de natuurlijke kinderen van een zekere Jan de Weert, afkomstig van den buiten. Ook J.B. Houwaert geeft al een aantal mogelijke kandidaten aan. Het feit echter dat Jan, zoon van Gerelinus en kleinzoon van Jan de Weert, erft van de laatste wettelijke afstammelingen van de eerste tak, kan aantonen dat zij hem beschouwden als een verwant en als de natuurlijke erfgenaam van de naam Sweerts. Vanaf 1506 wordt een telg van deze tweede tak schepen van de stad en zegelt hij

met het gekende ***Sweertswapen 'op zilveren grond vijf rode inkepingen, beginnend met een spits van links, als zwaardpunten'***².

Dat ook de adelaar en drie en zelfs vijf sterren ooit zegels en wapens van Sweerts hebben gesierd is uit deze Brusselse genealogieën bekend. *De Weert* werd in het latijn omgezet tot *Hospes*, wat in het middeleeuwse latijn misschien wel het best te omschrijven valt met 'iemand die voor een landheer of vorst woeste gronden in cultuur bracht'.

De tweede tak zal eindigen met Christophorus Sweerts (1596-1659). Hij zal erfenis met naam en wapen nalaten aan zijn neven Charles, Nicolaas en Willem van Zinnick.

2035

Foto genomen in 2015 in het Brusselse stadhuis

Sweerts en de Sint-Nicolaaskerk.

Er is altijd een speciale band geweest met de Brusselse Sint-Nicolaaskerk. Vanaf de 13de eeuw was er een 'Broederschap van het Geslacht Sweerts' gevestigd (nog een te bestuderen onderwerp).

De schilder Michael Sweerts (1618-1664) is in die kerk gedoopt en leefde in Rome als Michile Suarssi. Mettertijd terug te Brussel overleed hij uiteindelijk op Goa, het toenmalig missiecentrum van de Portugese jezuïeten. Het was in Amsterdam dat hij in 2002 een grootse tentoonstelling kreeg.

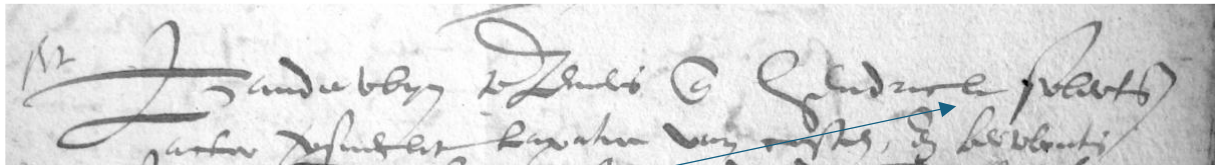
Maar lang daarvoor waren er al Sweertsen uitgeweken naar o.a. Antwerpen en elders. In het KMSKA kan het oeuvre van Michael Sweerts bewonderd worden.

² Parti-émanché d'argent et de gueules/op zilveren grond vijf rode inkepingen, beginnend met een spits van links, als zwaardpunten.

Sweerts Brussel en Sweerts Hoegaarden.

Dokter Gilbert Vandenbempt vond volgende vermeldingen van de familie SWEERTS uit de Zeven Geslachten van Brussel in de oude schepengriffies van Hoegaarden, meer bepaald in de rollen van 1587-1589³:

1. HENDRICK SWERTS :

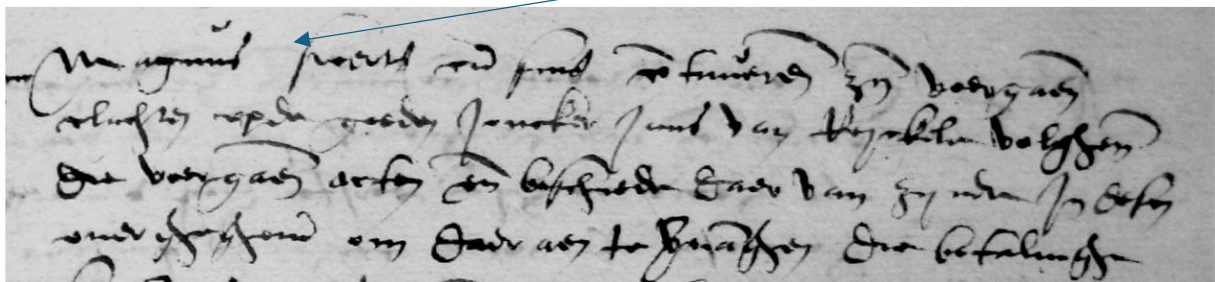

Baudeweijn & Hendrick Swerts

Deze Hendrick Sweerts kan de voorvader zijn van Hendrick Sweerts die later trouwde met Antoinette van Goidsenhoven⁴.

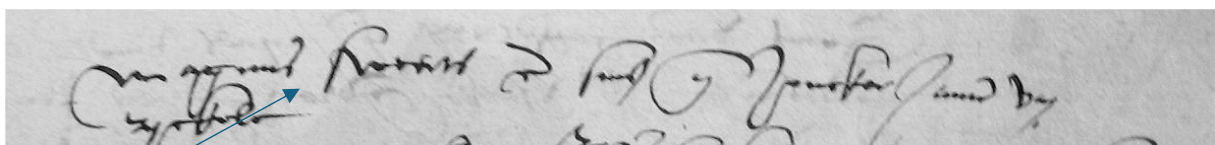
2. MAGNUS SWERTS :

In de rollen van Hoegaarden anno 1588 verschijnt Magnus Sweerts

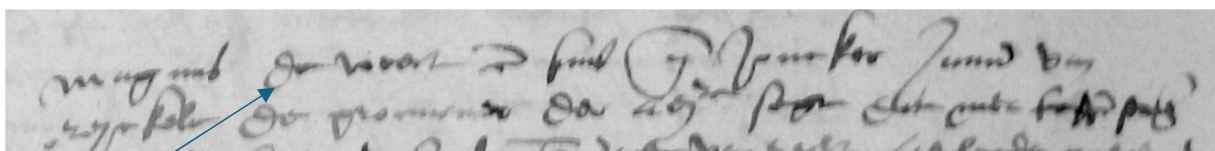

Magnus Swerts cum suis

claegen op de goede(re)n Joncker Jans Van Rijckle volghens die voorgaen(de) acten en bescheiden

Magnus Sweerts cum suis en(de) Joncker Janne Van Rijckele

Magnus de Weert cum suis en(de) Joncker Janne van Reyckele....

³ Rijksarchief Leuven, Schepengriffies arr. Leuven, Hoegaarden, Rollen, boek 1033.

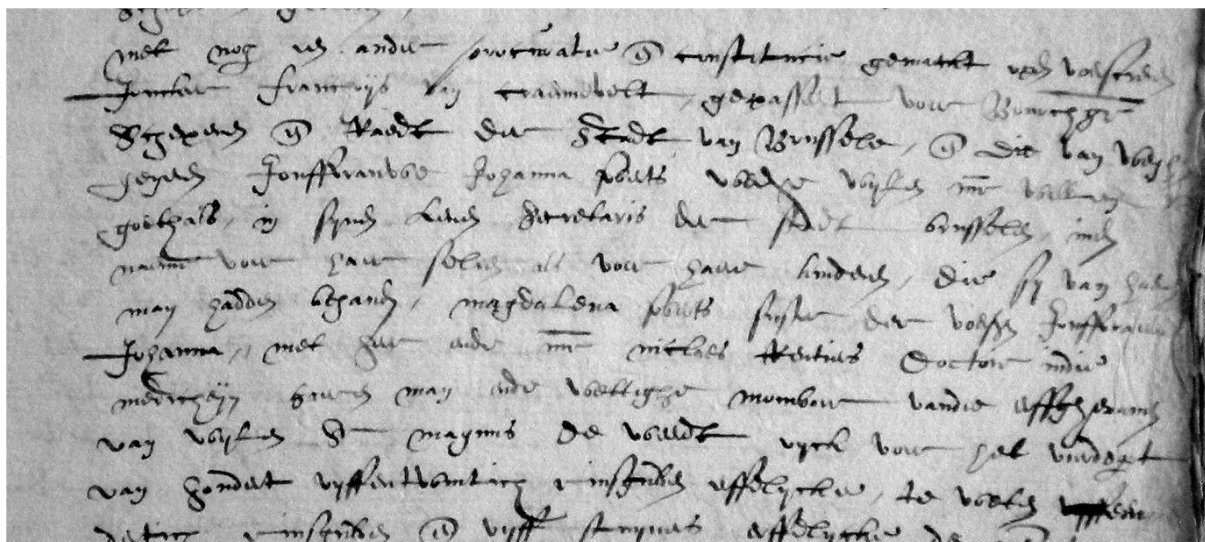
⁴ VANDENBEMPT G., De stamboom Sweerts herschreven, aanvullingen bij de stamreeks van Servaes Sweerts, stamvader van de V geslachten van Hoegaarden. Zie vorige nummers van Familieschoon.

Magnus⁵ Sweerts werd vermeld als SWEERTS maar ook als SWERTS of DE WEERT. Wie deze Magnus Sweerts was, werd pas duidelijk na het vinden van een andere akte dd. 19 september 1611 in het schepenarchief van Hoegaarden⁶.

Een partiële transcriptie van deze akte :

Copije

Voor schepenen naerbeschreven is personelijcke gecompareert Joncker François Van Craenvelt als wesende geconstitueert van Joncker Jan Vander Borch, Heer van Meerseycke ende Jouffrauwe Anna SWERTS sijne wettige huysvrouw van in hunne naeme op te draeghen ende te transporteren het vierde paert van hondert ende vijftwintig Rijnsguldens erffelijcke rente , te weten eenendertich ringulden ende vijff stuyvers erffelijck bepandt ende gehypoticeert op seckere winhoff met die landen, bempden ende alle andere goederen ende gronden van erffe.... gelegen tot Rommerson onder Hougarden

Met nog een ander procuratie ende constitucie gemaect ... voirschreven Joncker Francijs van Craenevelt gepasseert voor Bourgm(eeste)r , schepenen ende Raedt der stad van Brussele ende die van wegens gegeven Jouffrauwe Johanna SWERTS weduwe wijlen Mr Willem Goethals in sijnen leven secretaris der stad Brussele, met naeme voor haere selven als voor haere kinderen, die sij van haere man hadden behouden, Magdalena SWERTS suster der voorschreven Jouffrauwe Johanna met heer ende mr. Niclaes Rentiers Doctor inde medicijnen haeren man ende wettige momboir van die erfgenaemen van wijlen Sr. Magnus DE WEERDT oijck voor het vierde p(ae)rt van hondert vijftwintich ringulden erffelijcke te weeten vijftendertich ringulden ende vijff stuyvers erffelijck gehypoticeert staende op de voorschreven panden toebehoorende Jan van Rijckel gelegen onder Hougarden ende
....Afflijficheijt van Sr. Magnus Sweerts hunnen vader wesende ...

⁵ Magnus betekent " groot " . Een eigenaardige voornaam.!

⁶ Rijksarchief Leuven, Schepengriffies arr. Leuven, Hoegaarden, Wettelijke passeringen, boek 972 , fol 60 en volgende.

Bespreking :

Na de dood van Sr. Magnus Sweerts (Swerts of De Weerd) verkochten 2 van zijn dochters, Johanna Sweerts, weduwe van Willem Goethals, en Magdalena Sweerts, echtgenote van doctor Niclaes Rentiers, een erfelijke rente die de familie Sweerts bezat op goederen van Jonker Jan van Rijckel te Hoegaarden (Rommersom). Ook Anna Sweerts, echtgenote van Jonker Jan Van der Borch, verkocht haar vierde deel van een erfelijke rente op panden gelegen onder Hoegaarden. Ze verkochten elk hun 4e deel van een erfelijke rente aan 'het Collegie van de Societeit van Jesus' binnen Leuven. Wie het laatste 4e deel bezat, is niet geweten⁷.

Magnus Sweerts en de andere Sweertsen kunnen we plaatsen in de stamboom SWEERTS die reeds gepubliceerd werd in Brabantica. Zij behoorden tot de Zeven Geslachten van Brussel als lid van het 'Sweerts' geslacht ! **Of er een verband bestaat tussen de Brusselse Sweertsen en de Hoegaardse blijft wel nog steeds een open vraag !**

-**Magnus Swerts** en erfgenamen op de goederen van Jonker Jans van Rijckle (1587)
-**Magnus de Weert** en erfgenamen en Jonker Janne van Reyckele (1589)
-Jonker Jan Vander Borch, heer van Moerseycke x **Juf. Anna Swerts** ;
-**Juf. Johanna Swerts**, weduwe Mr. Willem Goethals, secretaris van de stad Brussel;
-**Magdalena Swerts**, zuster voorgaande x Mr. Niclaes Rentiers, doctor in de medicijnen en mombaar van de erfgenamen van wijlen **Sr. Magnus De Weerd** (19.09.1611)

2038

Magnus⁸ (+ vóór 26/06/1596) werd opgenomen in het 'Geslacht Sweerts' in 1556; was schepen (1587) en had twee dochters:

- 1.**Joanna** x Sint-Goedele 30/09/1586 met Mr. Willem Goethals, stadssecretaris (+ 1620), heeft nakomelingen.
- 2.**Magdalena** (Kappellekerk 28/07/1569)⁹ x 1604 (?) met Mr. Nicolaes Renthiers¹⁰, doctor in de geneeskunde, hadden één dochter.

Philips de Weert (1512-1568), eerste kind van Roelant III de Weert en oudste broer van Magnus, werd kamerheer, secretaris en raadsman van de Luikse prinsbisschop *Georges van Oostenrijk* (circa 1545-1553); opgenomen in het 'Geslacht Sweerts' in 1554.

x Juf. Magdalena ts'Rijcken, dochter van Joos de Rijcke, heer van Boortmeerbeek.

Hij werd heer van Boortmeerbeek in opvolging van zijn schoonvader in 1560.

Zijn kinderen waren:

- 1.Jooris of Georges (+ 08/05/1607) volgde zijn vader op; ingeschreven in het 'Geslacht Sweerts' (1573); werd calvinist en magistraat in Mechelen waardoor hij geen schepen van Brussel kon worden; geen nakomelingen.
- 2.Joanna, begin (1592).
- 3.**Anna** (+ 21/10/1625), volgde haar broer op in de heerlijkheid Boortmeerbeek (1617) x Jonker Jan van der Borch, heer van Moerseycke (+ 1610); kinderloos; stichtte twee studiebeurzen voor haar familieleden zowel langs vaders- als langs moederskant.

⁷ Verder onderzoek is nog aangewezen !

⁸ De zesde van 13 kinderen

⁹ Haar meter was de weduwe van Philippe de Weert, heer van Boortmeerbeek.

¹⁰ D'or, à la fasce de gueules accompagnée en chef de trois merlettes de sable et en pointe de trois trèfles de sinople.

**Art. 443 ‘Ik was van nature geen vaandeldrager’,
uit de biografie van Arthur Van Nerum (+), deken van de Gulden Lelie.¹¹**

Een politiek ontwaken?

Maar laten we even terugkeren in de tijd om te schetsen hoe mijn vader in de draaimolen van de politiek terecht kwam. Hij begon in de loop van de jaren dertig, wellicht na 1935, een prille politieke interesse te ontwikkelen. De Vlaamse zaak lag op dat moment echter nog volledig buiten zijn gezichtsveld. De brouwerij en de familie Loriers waren de spil waarrond de wereld van mijn vader draaide. Het was de omgeving die op hem de grootste invloed uitoefende. In de gesprekken met Louis Loriers, de kolonel dokter op rust, en met jonkman Philibert werd zeker ook de stand van het land besproken. De Loriers waren lokaal liberalen, maar in de nationale politiek steunden zij de conservatieve Katholieke Partij. België kende in de jaren 20 en 30 van de vorige eeuw tweeëntwintig opeenvolgende regeringen met talloze kabinets-herschikkingen. Vooral het parlement kreeg daardoor een slechte reputatie.

De kritiek op het parlementarisme werd in de jaren 20 ingeluid door conservatieve katholieken. Zij voelden zich buiten spel gezet door de ‘democratische staatsgreep van Loppem’ waarbij koning Albert I en de belangrijkste politieke leiders van toen zich onder druk van de socialistische partij en uit vrees voor revolutionaire toestanden zoals in Rusland hadden geëngageerd tot de onmiddellijke invoering van het algemeen enkelvoudig stemrecht¹². Een aantal jonge Franstalige katholieke intellectuelen gingen verder in hun afwijzing. Zij verwierpen de democratie onder invloed van de geschriften van de Franse neomonarchist Charles Maurras. Een echo van die afwijzing was ook te horen bij de jonge Communistische Partij van België, die aangestoken door het vuur van de revolutie in Rusland dacht dat het democratisch bestel ook bij ons achterhaald was. In het begin van de jaren 30 begon de onvrede over het parlementair bestel steeds luider te klinken in brede kringen, zowel aan de linker- als aan de rechterzijde. In de coulissen van het Paleis sprak de kabinetschef van de koning over een toestand van ontarding en verval van het parlement. De socialist Hendrik de Man pleitte er in zijn ‘Plan van den Arbeid’ voor om het centrale staatsgezag te versterken ten nadele van de rol van het parlement. De jonge generatie van de Vlaamse beweging liet zich verleiden door de revolutie van rechts; zij wees samen met België het ‘demoliberaal’ bestel af. De economische crisis kwam hard aan bij de middenstandsorganisaties en verharde hun kijk op het parlement; zij zagen in het parlementaire gebeuren een verdacht samenspel van travaillisme en kapitalisme.

Bij de middenklasse en in zakenkringen was er een roep naar een sterk gezag en naar stabiele regeringen. Ik ben zeker dat mijn vader ook neigde naar meer orde en gezag in de maatschappij. Hij achtte een goed geordende maatschappij noodzakelijk voor een goed draaiend bedrijfsleven. Of hij dan tegen de parlementaire democratie was en of hij opkeek naar autoritaire antidemocratische leiders, daar kan ik mij niet over uitspreken. Ontwaarde hij verloedering in de maatschappij door de intellectuele en maatschappelijke onrust en de moderniteit, ik heb er

¹¹ Zie ook de nummers 75(NR), 76(NR), 78(NR), 79(NR), 80(NR), 81(NR), 82(NR), 83(NR), 84(NR), 85(NR) 86(NR) en 87(NR) van Familieschoon voor deze biografie geschreven door Arthur zelf met behulp van zoon Herwig.

¹² Afhankelijk van de maatschappelijke overtuiging had men het over ‘de revolutie van Loppem’ of ‘de staatsgreep van Loppem’. Het ingevoerde algemeen enkelvoudig **stemrecht** kwam eigenlijk neer op een algemene enkelvoudige **stemplicht voor mannen vanaf 21 jaar én voor oorlogsweduwen en moeders van militairen of burgers die in de 1e wereldoorlog waren omgekomen**. De eerstvolgende verkiezingen van 16 november 1919 hadden grote politieke verschuivingen tot gevolg. De katholieken verloren 26 zetels en de liberalen verloren er elf, terwijl de socialisten er 30 bijwonen.

De vrouwen in het algemeen kregen pas stemrecht/ stemplicht in 1948. Dat gebeurde niet eerder onder meer omdat de liberalen en socialisten vreesden dat de vrouwen massaal katholiek zouden stemmen onder invloed van de kerk.

geen idee van. Vernieuwing sprak hem in elk geval aan, dat weet ik met zekerheid. Maar mijn vader was geen prater. Er werd thuis weinig openlijk over politiek gesproken.

In het midden van de jaren 30 maakte men zich in behoudsgezinde kringen hoe langer hoe meer ongerust over de linkse invloed in Frankrijk en Spanje. Links stond voor chaos, zo dacht men. De Loriers in Hoegaarden en vele katholieken in België dachten er net zo over. De linkse republikeinen in Spanje werden in katholieke kringen gezien als priestermoordenaars. Het 70 dagen durende beleg van het Alcazar van Toledo in de zomer van 1936 verhitte de gemoederen. Het het verhaal dat de 24-jarige zoon van José Moscardó Ituarte, de nationalistische kolonel van het fort, door republikeinen werd gegijzeld en dood geschoten, brandde fel in de verbeelding der gelovigen. Men werd aangegrepen door de Spaanse kinderen die hier met de trein of de boot aankwamen om te worden opgevangen door katholieke ordes en gezinnen. Er verschenen oproepen in de krant: 'Help ook de kleine Spaansche jongens!' Linkse middens boden even goed onderdak aan kinderen die uit bedreigde republikeinse zones waren gevlucht of zamelden er geld voor in. De katholieke opvang was veeleer een reactie op socialistische initiatieven die men van antiklerikalisme verdacht.

De boekhouder van de brouwerij, mijnheer Van Goetsenhoven, sprak mijn vader ergens in het midden van de jaren 30 aan over het Nationaal Legioen en probeerde hem te overtuigen om lid te worden van die organisatie. Het Legioen of La Légion nationale was opgericht in 1922 in Luik. Het ontstond uit de entourage van de Fraternelles, de bonden die oud-strijders uit de Eerste Wereldoorlog verenigden en als het ware een nostalgische voortzetting waren van de regimenten in de loopgraven van het IJzerfront. Het Legioen rekruteerde vooral in de middens van deze oud-strijders van de grote oorlog. Het zou kunnen dat ook Louis Loriers als oud-koloneldokter het Legioen ter sprake bracht. Het Nationaal Legioen was in de eerste plaats een Franstalig fenomeen, maar het verwierf ook wat aanhangers in Vlaanderen. Het zag de opgang van het socialisme en het communisme, maar ook het Vlaams-nationalisme en de vernederlandsing van het onderwijs en de instellingen met lede ogen aan.

Het Nationaal Legioen was een Belgicistische en royalistische radicaal-rechtse organisatie die zich spiegelde aan het Italiaanse fascisme van Benito Mussolini. Het wees de parlementaire democratie na enkele electorale ontgoochelingen expliciet af en wilde niet langer aan verkiezingen deelnemen. Daarom zou het ook nooit toenadering zoeken tot de rechts-radicale Léon Degrelle die via parlementaire weg aan de macht wilde komen. Het Nationaal Legioen wilde het land rijp maken voor een nationale revolutie waarbij de partijen en het parlement zouden worden afgeschaft en plaats zouden maken voor een autoritaire monarchie met een sterke regering. Ook in bepaalde gevestigde Belgische kringen heerste in de jaren dertig een klimaat dat positief stond tegenover een autoritair regime onder leiding van Leopold III.

Ik weet niet of mijn vader ooit lid is geweest van het Nationaal Legioen. Mijn moeder was daar zeker niet voor te vinden. Wanneer hij het Legioen thuis ter sprake bracht, gaf mijn moeder telkens blijk van haar bezorgdheid. Zij vond dat hij zich niet met zoiets mocht inlaten. Toch liet mijn vader zich een paramilitair uniform¹³ van het Legioen aansmeren, dat ik altijd in de kast heb weten hangen maar dat hij nooit heeft gedragen. Dat was een zwak van mijn vader. In hun gezicht neen zeggen tegen mensen waarmee hij goede relaties onderhield of met wie hij een band had, daar had hij het moeilijk mee.

Ik herinner mij nog levendig de dag toen Léon Degrelle in Hoegaarden kwam spreken. Er heerste die bewuste dag, het moet ergens in de periode 1936-1938 zijn geweest, een prikkelende opwinding in het dorp. De toeloop uit Hoegaarden en omstreken was groot. Er stonden

¹³ Het National Legioen werd na 1927 uitgebouwd als een privé-militie met een eigen uniform. Dergelijke geüniformeerde en vaak bewapende privé-milities werden in de late jaren 20 en de jaren 30 van de vorige eeuw een echt modeverschijnsel. De toenmalige socialistische partij richtte in 1926 Arbeidersverweer op. Er bestond ook een Socialistische Jonge Wacht en een Internationale Oorlogsliga. In Vlaams-nationale kringen ontstonden rond 1928 gelijkaardige groeperingen met namen zoals Vlaams Verweer, Vlaamse Wacht. Joris Van Severen, de leider van Verdinaso, richtte in 1931 de Dinaso Militie op.

Rijkswachters bij de ingang van de zaal waar het optreden van de felle Waalse volkstribuun zou plaatsvinden. Men vreesde dat er tegenbetogers zouden komen opdagen en dat het tot schermutselingen zou komen. **Het evenement vond plaats in de zaal Palace in de Doelstraat**, een zaal die beroepshalve gebruikt werd door een schijnwerker maar tijdens de kermis ook dienst deed als feestzaal. De initiatiefnemers van deze meeting waren Jules Celis, Louis Godefridi en Maurice Van Nerum, drie Hoegaardse vrienden en leden van de KAJ, de Katholieke Arbeidersjeugd. Jules Celis trad al snel toe tot Rex en zou later oorlogsburgemeester van Hoegaarden worden. Degrelle was een opzweepende redenaar, een prille dertiger die veel turbulentie veroorzaakte in het politieke landschap van België en die ook in Vlaanderen op belangstelling en steun kon rekenen. Ook mijn vader ging naar die meeting. Uit nieuwsgierigheid? Of uit interesse? Degrelle speehte altijd in het Frans, sommige van zijn medewerkers spraken de Vlaamse toehoorders in gebroken Nederlands toe. Was mijn vader onder de indruk? Heeft hij ooit voor Rex gestemd? Ik heb er geen idee van.

Léon Degrelle was afkomstig uit de Waalse katholieke middenklasse. Zijn vader was een bierbrouwer uit Bouillon. Zoon Léon studeerde rechten in Leuven maar maakte zijn studies niet af. Na het afbreken van zijn studies werd hij op 24-jarige leeftijd directeur van de kleine uitgeverij Christus Rex die onder andere het tijdschrift 'Rex' uitgaf. Christus Rex hing af van de Katholieke Actie, een organisatie die ernaar streefde het katholieke gedachtegoed te handhaven in de geseculariseerde maatschappij. Degrelle steunde eerst de Katholieke Partij, maar radicaliseerde snel. Vanaf het voorjaar van 1933 begon hij steeds duidelijker kritiek te formuleren op de Katholieke Partij. Op 31 juli 1933 werd hij eigenaar van 'Les Éditions Rex' met financiële steun van zijn familie en een kapitaalinjectie van de paters nobertijnen van Averbode die 600 aandelen aankochten. Hij voerde voortaan actie om de Katholieke Partij te bewegen tot een militanter katholicisme met nationalistische trekken. In 1935 ontpopte Rex tot een echte politieke beweging die jonge idealistische katholieken, ontevreden uit de middenklasse, verbitterde oud-strijders en anticomunisten hergroepeerde. Op 2 november 1935 verstoorde Degrelle met een groep aanhangers een congres van de Federatie van Katholieke Kringen te Kortrijk met een scherp requisitoir tegen de inertie en het opportunisme van de Katholieke Partij en haar leiders, die hij 'des ordures ambulantes'¹⁴ en 'des excréments vivants' noemde. De definitieve breuk met de Katholieke Partij was nu een feit. Rex organiseerde een eerste monstermeeting op 11 november 1935 in het sportpaleis van Brussel. De bisschoppen reageerden zonder aarzelen en verboden op 22 november alle religieuzen om nog rexistische meetings bij te wonen of te schrijven voor rexistische bladen. De verkoop van Rex in kerkportalen was niet meer toegestaan. Rex trok nu ten strijde tegen alle klassieke partijen, tegen 'la dictature des pourris'¹⁵ en 'la tripartite des profiteurs'. Het weekblad Rex blokletterde op 26 januari 1936 op zijn voorpagina: "Dans tous les partis c'est la même pourriture, les mêmes mœurs de banksters, les mêmes razzias, les mêmes repêchages par la haute-banque, le même pillage de la Nation!"¹⁶. Rex trok naar de verkiezingen van mei 1936 met de slogans 'Rex Vaincra' en 'Groote Kuisch' en boekte een eclatante verkiezingsoverwinning. De Katholieke Partij bloedde. Rex en Degrelle hadden zich op korte tijd een onoverwinnelijk aura van jeugdige vitaliteit en durf aangemeten. Bij de parlamentsverkiezingen van 2 april 1939 kelderden de resultaten van Rex echter. De betovering was verbroken. De partij wist slechts 4 van haar 21 parlamentszetels te behouden.

(wordt vervolgd)

¹⁴ Zeer plastisch en moeilijk vertaalbaar taalgebruik, zoiets als 'rondslingerend vuil' of 'zwerfafval' (des ordures ambulantes) en 'levende drollen' (des excréments vivants)

¹⁵ De dictatuur van de corrupten (la dictature des pourris); de tripartite van de profiteurs (la tripartite des profiteurs)

¹⁶ «In alle partijen zien wij dezelfde corruptie, dezelfde moraliteit van gangsterbankiers, dezelfde hand en spandiensten aan de grote banken, dezelfde plundering van het land».

Pié Hoegaerds

2042

Art. 444 **Prent door Basile de Loose: Opgedragen aan de brouwers, de biestekers, de cafébazen en aan iedereen. (zie ook laatste pagina).**

Faro régale ses amis à l'occasion de la paix/Faro houdt feest ter gelegenheid van den vrede¹⁷

A	Père Faro (Bruxelles/Brussel)
B	Susse Lambic (Bruxelles/Brussel)
C	Jef half en half (Bruxelles/Brussel)
D	Lieven Uytzet (Gand et les deux Flandres/Gent en Oost- en West-Vlaanderen)
E	Karel Drydraad (Pays de Waes/Waasland)
F	Tonne Leuven (Louvain/Leuven)
G	Lamme Peeterman (Louvain/Leuven)
H	Luppe Diesters (Diest)
I	Janneken Kavesse (Liège/Lier)
K	Pië Hoegaerds (Hoegaerde/Hoegaarden)
-	Pauwel Kwak (Termonde/Dendermonde)
L	Mechelschen-Bruynen (Malines/Mechelen)
M	Signor Geersten-bier (Anvers/Antwerpen)
N	Colas Brune (Pays Wallon/Wallonië)
O	Bruynen Bacchus (Ypres/Ieper)
&&	
P	Niet genoemd - is dat Pauwel Kwak?

Onderaan:

(Réimprimé à 2.000 exemplaires à l'occasion de la sortie de presse du Guide Mondial Oyez 'Les Bières'. D'après l'original gracieusement prêté par le Musée de la Brasserie en la Maison des Brasseurs, 10, Grand'Place, Bruxelles.)

(Herdruk op 2.000 exemplaren ter gelegenheid van het verschijnen van de wereldgids 'Les Bières' door de uitgeverij Oyez; de prent is ter beschikking gesteld door het Brouwerijmuseum in het Brouwershuis op de Grote Markt in Brussel)

2043

De uitgeverij Oyez geeft nog altijd biergidsen uit; onder meer die van Michael Jackson.

Dorpsschool

De schilder Basile De Loose (Zele 1809-Brussel 1885), geboren in Zele, vestigde zich na een jaartje Parijs te Brussel. Hij volgde o.a. opleidingen aan de academies van Sint-Niklaas en Antwerpen. Zijn werk is te bezichtigen in verschillende Europese musea, waaronder dat van Sint-Niklaas. Zijn vader was directeur van de stedelijke academie van Sint-Niklaas. Hij is de belangrijkste vertegenwoordiger van het Biedermeier-gevoel in de Nederlanden ... met zin voor humor.

¹⁷ Prent werd gemaakt in 1839, definitieve vrede av België met de Hollanders.

Art. 445 ‘Uit alle dalen der herinnering’, mijn leven, mijn familie en mijn dorp door Albert Meunier (1920-1992).

Wat reeds verscheen in Familieschoon:

Het geldwezen (nr. 83)

De familie Meunier (nr. 84)

Grootmoeder en haar broers (nr. 85)

In en om de kerk (nr. 86)

Kerkgangers, kerkstoelen en het sermoen tijdens de zondagsmis (nr. 87)

Het dorp Meldert in het begin van de 20ste eeuw.

Toen in 1830 het Koninkrijk België werd uitgevonden als oplossing voor de inlandse twisten in de Nederlanden en als middel om het machtevenwicht in Europa te verzekeren en te bewaren, waren er in dat nieuwe staatje drie gemeenten die de naam Meldert droegen. Het ene lag in Oost-Vlaanderen in de omgeving van Aalst, het tweede in Limburg niet ver van de Brabantse stad Diest en het derde, ten slotte, midden in Brabant op 7 km van tienen en 12 km zuidwaarts van Leuven. Dat was natuurlijk het echte Meldert, het Meldert met de vruchtbare golvende leembodem, de vette boerderijen, de overvloedige graan- en suikerbierenooigsten. Het had een oppervlakte van ongeveer 900 ha. Volgens mijn Leuvense hoogleraar professor Albert Carnoy (orientalis, hellenist, toponymist enz.) komt het woord Meldert etymologisch van *melde*, een soort spinazie en *erde*, aarde of grond, dus goede grond om spinazie te kweken.

Rome was op zeven heuvelen gebouwd, erbovenop; Meldert, althans de dorpskom, lag in een diepte omsloten door een aantal heuveltjes -met wat goede wil kunnen er wel een zevental geteld worden- en van deze heuveltjes, eerder met dikke molshopen dan met heuvels te vergelijken, waren er zelfs enkele die bergen werden genoemd: de Houlenberg, de Bosberg, de Drogenberg, de Kesselarenberg.

Door het dorp liepen twee beken, allebei Molenbeek genaamd of kortweg *de beek*; ze vloeiden ergens samen in de weiden tussen de Molenstraat en het kerkhof, dicht bij de Oude Molen, een watermolen, op de grens van de gemeente naar Hoksem toe. De ene Molenbeek ontsprong op de Meer, liep langs de Moeras door de weiden langs de Molenstraat, de andere ontsprong in het bos rond het kasteel als overloop van de *vaart* en liep langs de pastorie haar naamgenote tegemoet. Ja, er was een vaart in Meldert, Meldert zag het groots en noemde zo de vijver die in het kasteelbos lag. Dat bos, dichtbegroeid, omsloot een machtig gotisch kasteel met hoge gekanteelde slottoren. Naar dat kasteel leidden drie prachtige, goed onderhouden boslanen of dreven.

Te vermelden valt ook nog de kerk met romaanse toren waaronder, in de linkermuur, een laatgotische zwarte grafzerk is ingemetseld met in reliëf het ridderbeeld van edelman Libert (+1484) waarover mij verder niets is bekend. In de middenbeuk is een dubbel zwart marmeren praalgraf uit het einde van de 17^e eeuw ongeschonden bewaard gebleven: in dit praalgraf liggen begraven Jacques d'Oyenbrughe de Duras (+1691) en zijn echtgenote Anne de Berlo (+1693). Deze grafelijke familie droeg als wapenspreuk: *Sit Duras in duris* (Duras moge eeuwig duren). De mensen van Meldert noemen dat praalgraf eenvoudigweg *de steen*, terwijl het eerste graf, dat onder de toren, zelfs geen naam heeft, er wordt trouwens nooit over gesproken. Al zagen en zien de inwoners van Meldert sommige dingen nogal groots, toch gebruiken zij veelal simpele woorden of uitdrukkingen om iets werkelijk mooi en bewonderenswaardig aan te duiden. In de kerk, in het rechter zijaltaar, dat toegewijd is aan Sinte-Ermelindis, de patroonheilige van de parochie, wordt een prachtig relikwieschrijn bewaard waarin het gebeente van de heilige is opgeborgen. Dat kunstjuweeltje noemen de mensen van Meldert kortweg *de kas*!

(...)

Naast de wijken Houlenberg, Bosberg, Drogenberg en Kesselarenberg, alle reeds vernoemd, zijn er nog de gehuchten Gaet, meer, Keulen, Overhem, Moeras en het ietwat meer afgelegen en op zichzelf teruggetrokken Babelom.

In het begin van deze eeuw (= rond 1900) telde Meldert rond de 1200 inwoners, grotendeels landbouwers; dertig jaar later waren er al heel wat minder en rond de helft van deze eeuw waren het er minder dan 850. Er waren uitgestrekte prachtige oude hoeven, in vierkant gebouwd, langs ene zijde

het woonhuis, langs de drie andere zijden stallen, schuren, opslagplaatsen en bergingen voor het alaam. Op het plein tussen de gebouwen stond, meestal in het midden, een grote mesthoop en daarnaast lag dan een diepe overdekte aalput. Hoge en brede poorten gaven toegang tot deze hoeven waarvan als voorbeeld kunnen vermeld worden: Struyf in het dorp, de Nieuweboer en Meeus op de Meer, Deboeck en Cipers op de Overhem, Hendrickx en een andere Struyf in Babelom, de Witte en Geerkens tussen kerk en kerkhof, de molen en Pruismans aan de tram, Lurquin Pikke en Vain Melbroek op de Overhem, Smeys op de Drogenberg, Tiske in Babelom. Er waren natuurlijk veel kleine boerderijtjes, te klein om de kost voor een groot gezin op te brengen zodat de bewoner nog een of ander stiel moest uitoefenen om wat bij te verdienen of ergens gaan werken, in de fabriek of bij een grote boer.

Herbergen (nu cafés genoemd) of estaminets, in de volksmond *staminee* geheten, waren er destijds in overvloed. 'k Kan er me minstens nog 25 herinneren; alleen in het dorp zelf lagen er 15 (bij Casilde, Tuur den Est, den Duk, Zanderke, den Juge, Strooike, Fille Bettel, Stin, Leemput, Trienbeulle, Rummes, Delvo, den Duk van de Moeras, Celine en Charel, Kamil Vos). Op 7 huizen in onze tramwijk waren er drie die café hielden! Dorst hebben we er nooit gekend!

Tweemaal per jaar werd er kermis gevierd: met Pinsteren en de zondag erop volgend alsmede de twee zondagen volgend op 29 oktober, feest van Sinte-Ermelindis, voor zover Allerheiligen of Allerzielen niet op een van die zondagen viel in welk geval een week later werd gekermist. Het was eigenlijk tweemaal de zondag én de maandag dat werd gefeest en gefuifd; de tweede zon- en maandag werd aangeduid als de *uitvat*, het was de uitvaart, het einde, van de kermis.

Driemaal per jaar ging de processie uit: tweemaal de grote -met de kas!- naar Overhem en Babelom, eenmaal de kleine -met alleen het beeld van Onze-Lieve-Vrouw- naar de Houlenberg en de tramwijk op Onze-Lieve-Vrouw-Hemelvaart.

Sedert 1914 bestond er ook een harmonie, gefinancierd door de kasteelheer, burggraaf Auguste de Lantsheere, burgemeester van Meldert, broer van de gouverneur van de Nationale Bank van België en zelf in vele zaken betrokken. Sint-Quirinus was de patroon van deze harmonie; deze (weinig bekende) heilige had een kapel te Gaet, druk bezocht één enkele keer per jaar, namelijk op Paasdag. Enkele muzikanten van die harmonie vormden een eigen groepje, *het spel* genaamd, dat bij kermissen te dans speelde in een of andere grote herberg terwijl op een andere plaats een gehuurd reuzeorgel de kermisfeer schiep. Als het spel uitging, d.w.z. als het groepje muzikanten de herbergen aandeed om een pintje te drinken dan liepen de kinderen er natuurlijk achteraan.
(...)

Sedert de eerste jaren van de 20ste eeuw liep er een stoomtram van Tienen over Meldert naar Bevekom. 's Dinsdags was het grote marktdag in Tienen en dan liep Meldert half leeg; meer dan de helft van de Meldertse bevolking ging naar die markt om te verkopen: boter, eieren, vette varkens, koeien of om te kopen: allerhande winkelwaren, benodigdheden, vaarzen (jonge koeien), biggen, al wat ze nodig hadden voor het huishouden of voor het bedrijf.

Kortom, in het begin van de 20ste eeuw was Meldert een rustig boerendorp, ietwat afgelegen, afgezonderd en teruggetrokken waar toentertijd als vooraanstaanden golden en in aanzien stonden: de graaf-burgemeester, de pastoor, de onderwijzer, de gemeentesecretaris, de veldwachter, de facteur en natuurlijk en vooral de grote boeren die met veel eerbied werden aangesproken als pachter, hun vrouw als pachteres, ook als ze eigenaar waren van hun hoeve en van al hun landerijen; pachter klonk zo voornaam en edel als graaf.

Meldert was toen een idyllisch landelijk dorp: de elektrische verlichting deed er pas haar intrede in 1929, ongeveer terzelfdertijd als de eerste telefoon (in het postkantoor) en de eerste automobiel (een Minerva op het kasteel), stromend water kwam er pas in 1954. In de winter was het gezellig rond de spokerige Quinquet of petroleumlamp.

(wordt vervolgd)

Art. 446 Dokter Willem Loosen (1937-2023) bleef heel zijn leven gehecht aan 'zijn' Hoegaarden, ook in woord- en taalgebruik.¹⁸

Toespraak gehouden tot de directeur van het O- L- Vrouw College te Tienen. Op 27.09.2008.
Ter gelegenheid van een bezoek aan de school van de oud- leerlingen uit Hoegaarden (schooljaar 1945- 1946).

2046

Eerste rij : Van links naar rechts : Jules Cipers, Roland Moreau, Frans Covens, Henri Steenwegen, Karel Vandenbosch, Roger Stockmans en August Struyf.

Tweede rij : Gaston Denhaen, Roger Kinnaes, Willy Vanex, De Heer Directeur H. Frederickx, Jan Vanhulst, Richard Steenwegen en Willem Loosen.

Drieënzestig schooljaren geleden uitgerekend in de maand september, kwam hier een autobus uit Hoegaarden toe; geladen met eenentwintig jongens, adolescenten en kinderen. Het einde van de oorlog had nieuwe verwachtingen geschapen. Weg was de onveiligheid, weg de schaarste aan vervoermiddelen. De autobus zou ons naar het college van Tienen brengen. Dit college betekende nu eenmaal een emancipatie in ons leven. De beperkte mogelijkheden in het dorp waren opgeheven; de toekomst lag wijd open voor ons. De autobus verenigde ons; groot en klein : we gingen voor hetzelfde doel en werden gekneed in dezelfde richting. De kennismaking met het college was streng, zeer streng. Het reglement werd voorgelezen en voorgehouden. Om ons lid Gaston Den Haen te citeren werden wij bedreigd door drie grote gevaren : de dochteren van Eva, de cinema en de ledigheid. Wij die van den buiten waren hadden enige moeite om dit te begrijpen, laat staan toe te passen. Gelukkig konden we ter plaatse rekenen op het stilzwijgend begrip van E.H. Vanhulst; leraar en Hoegaardier. Tevens groeide er evenwel een besef in ons; we waren weggelegd om betere mensen te worden, christen-mensen, een voorbeeld voor de anderen en voorbestemd om een rol te spelen in de maatschappij. Hierdoor groeide een besef dat we anders waren. Contacten met leerlingen van het openbaar onderwijs waren onbestaande; hun werd geen blik gegund noch een woord gesproken. Wij waren de vertegenwoordigers van het O- L- Vrouw College !. Dit laatste deed er alles aan om de elite te

¹⁸ Voor het eerste, tweede en derde deel zie vorige nummers van Familieschoon.

Het balkon van de 'Ponsten' ofte 'Parisien'

deze bussen, vanaf 1913 in gebruik, werden het symbool van Parijs.

vormen. Tucht, werk en godsdienst vormden de hoofdzaak. De dagelijkse mis op het college of in de parochiekerk. Hierbij kon men te Hoegaarden rekenen op de relatieve welwillendheid van de dorpsheer om de misbriefjes te ondertekenen. We werden overdonderd met werk, erediensten en straffen. *Retenues*, schrijf straffen en soms lijfstraffen waren aan de orde. De leerlingen hanteerden gretig het geheim wapen : de spot. Markant voorbeeld waren de rare en soms erg typische bijnamen verleend aan de leraars. De prefect E.H. Hendrickx beleefde het ongeluk op bezoek te komen in Hoegaarden en zijn fiets te stallen op de gemeenteplaats. Een olijkaard bond een lege doos waspoeder van het werk Vim aan zijn bagagerok.

De niets vermoedende prefect reed weg met bewuste doos en liep de bijnaam 'Vim' op. Onze E.H. Vanhulst had met veel vuur een uur lang les gegeven over Pericles. Zijn zwaar Hoegaards accent leverde hem de eeuwige naam 'paardenklets' op. Dit alles nam niet weg dat er bij iedere leerling een enorm respect groeide voor de school, later omgezet in dankbaarheid. Dankzij deze school zijn wij gegroeid en gevormd geweest. Het speelt hierbij geen rol of we deze school helemaal hebben uitgedaan. Wij zijn doordrenkt geweest van de christelijke waarden en komen na drieënzestig jaar opnieuw om getuigenis af te leggen ; om te zeggen het was goed; leraars ge hebt uw best gedaan. Wij zijn inderdaad anders geworden; wij komen vandaag terug om luid te zeggen : wij zijn trouw gebleven aan het ideeëngoed van het O- L- Vrouw College te Tienen.

2047

*De Hoegaardse kolonie was destijds zeer sterk. Er zaten verstandige kleppers bij. Primussen als Willy Vanex en Jules Cipers, de latere gemeentesecretaris en anderen als K. Ausloos, de gebroeders Covens, Karel van den Bosch, Jan Vanhulst, Roland Moreau, Richard Steenwegen, de broers Kinaes, A. Kinaer. Het grote samenhorigheidsgevoel werd in de hand gewerkt door het gemeenschappelijk vervoer. Door de schaarste waren fietsen uit het straatbeeld verdwenen. Onderdelen en vooral banden waren er helemaal niet. Het openbaar vervoer moest dus uitkomst bieden. Dit vervoer kreunde echter zelf onder de gevolgen van de oorlog. De autobuslijn Hoegaarden-Tienen werd uitgebaat door de familie Van Mullem. Twee vehikels werden ingezet. De eerste, de 'Ponsten', was op een onverklaarbare wijze vanuit Parijs in deze Brabantse hoek beland. Achteraan was een open balkon aangebracht. Het was slechts afgesloten met een metalen kettinkje. Dit balkon had het voordeel dat men er in de bochten kon op- en afspringen tot grote woede van de autobusontvanger. Het reservewiel was bovendien op dit balkon geplaatst, zodat er als het ware gevochten werd om op die prima uitkijkpost te kunnen postvatten. De ontvangers waren niet bepaald zachtaardige kerels voor de collegejeugd. De meest bekende onder hen, Maurits, alias 'Bakkes', sloeg duchtig met z'n houten ticketkistje op onze hoofden, als wij te opdringerig werden. Hij kon echter de dagelijkse bestorming van het balkon niet beletten. De tweede autobus heette 'den Duits'. Was het een Wehrmacht-reliek? Ik weet het niet. Zeker was dat 'den Duits' totaal versleten was. Higgend en puffend kreunde het spul de heuvel naar Hoegaarden op. Geregeld bleef het staan om naar adem te happen, 's Winters was de Tienentocht een kouwelijke bedoening. Op het **Parisienbalkon** floot de wind ons om de oren. In de passagiersruimte van 'den Duits' infiltreerde de koude luchtstroom langs gaten en reten in de vloer. Er liep een 'ijzig gordijn' doorheen de autobus. Voor de jongeren van de twee onderwijsnetten golden strenge apartheidsregels. De officiële school bedreigde immers ons zielenheil, Aan de ene kant zaten dan ook de 'mannen' van het college, de talrijkste groep, aan de andere de 'mannen' van het atheneum. Woorden werden vrijwel niet gewisseld.*

(Uit: Mark Stijnen, Honderd Tiense Collegejaren, Tienen, 1989, p. 176-177).

**Art. 447 Ruzie in Hoegaarden rond 1840 met als spilfiguur pastoor
Jacobus Sweerts (Hoeg. 1769-1841).**

(Maurice Dodion en Wasily Pedjko)

**1. Wat noteren de dagboekschrijvers binnen de familie Van Nerum over de controverse
pastoor-onderpastoor? En...dat niet alles koek en ei was binnen de grote familie Van Nerum
tonen deze twee fragmenten en er volgen er nog!**

Uit de 'Notices de famille...' van Eduard Van Nerum : Querelles sans fin:¹⁹

'Un événement bien triste venait de frapper notre famille. En 1841 le 23 février naquit Philomène, fille naturelle de Joséphine Dewelde et de mon frère Théodore. Le vicaire insista pour un mariage rapide mais mon frère aîné refusa catégoriquement de se marier avant l'âge de 25 ans voulant respecter sa promesse donnée à son père, et entra par ceci en conflit avec le vicaire. Ce refus fut blâmé en famille par ce dernier et quelques commères du village, dont Maria Van Autgaerden l'épouse de Henri VN, cousin de mon père.

Alors Mr le curé s'occupa de la chose mais provoquait de vives querelles entre lui et son vicaire, avec qui il avait déjà eu des divergences concernant la gestion des biens de l'église. Mais les disputes s'aggravèrent à tel point que le Vicaire lançait des menaces de protestation de l'Evêché. Après un long sermon du vieux curé pendant lequel il pleurait en chaire de vérité, il gagnait la sympathie de la plus grande majorité des habitants mais succombait peu après à une maladie de cœur. C'est alors que le vicaire voulut s'approprier le sacerdoce mais il fut chassé hors du village par les sympathisants de feu Mr le Curé, gérés par le Dr VN et mon frère Théodore, ce qui n'apaisait nullement Marie Van Autgaerden.'

Theodoor Van Nerum
(Hoeg. 1817-1881)

**Op 23 februari 1841 werd de
natuurlijke dochter geboren van
Theodoor Van Nerum en Josephine
Dewelde. Theodoor wou -omwille
van de belofte aan het doodsbed
van zijn vader- niet huwen vóór zijn
25 jaar tot groot ongenoegen van de
onderpastoor en enkele kwatongen
waaronder Marie Van Autgaerden,
echtgenote van dokter Henri Van
Nerum.**

**Het leidde tot klinkende ruzie
tussen de oude pastoor Jacobus
Sweerts en de onderpastoor, die
trouwens al in conflict lagen in
verband met het beheer van de
kerkgoederen. Tussenkoms van**

het bisdom maakte het conflict alleen maar erger. Na een

**gloedvolzondag sermoen van de pastoor -tot tranen toe bewogen- koos de overgrote
meerderheid van de Hoegaardiërs zijn kant, maar kort daarna overleed de pastoor aan een
hartkwaal. De onderpastoor had hierop gewacht om de plaats van de pastoor op te pikken,
maar de sympathisanten van de pastoor aangevoerd door dokter Jean-Baptist Van Nerum**

Josephine Dewelde
(Hoeg. 1820-1855)

¹⁹ Eduard Van Nerum, *Notices de Famille sur la branche de Francis Van Nerum et Catherine Aerts*, p. 12 ; de originele tekst met transcriptie, website <https://www.geslachten-lignages-hoegaarden> onder de 'Gulden Lelie';

en mijn broer Theodoor, joegen hem het dorp uit. Maar Marie Van Autgaerden liet zich daar niet door uit het veld slaan.

Uit de 'Mémoires Personnels' van dokter Jean-Baptist Van Nerum.

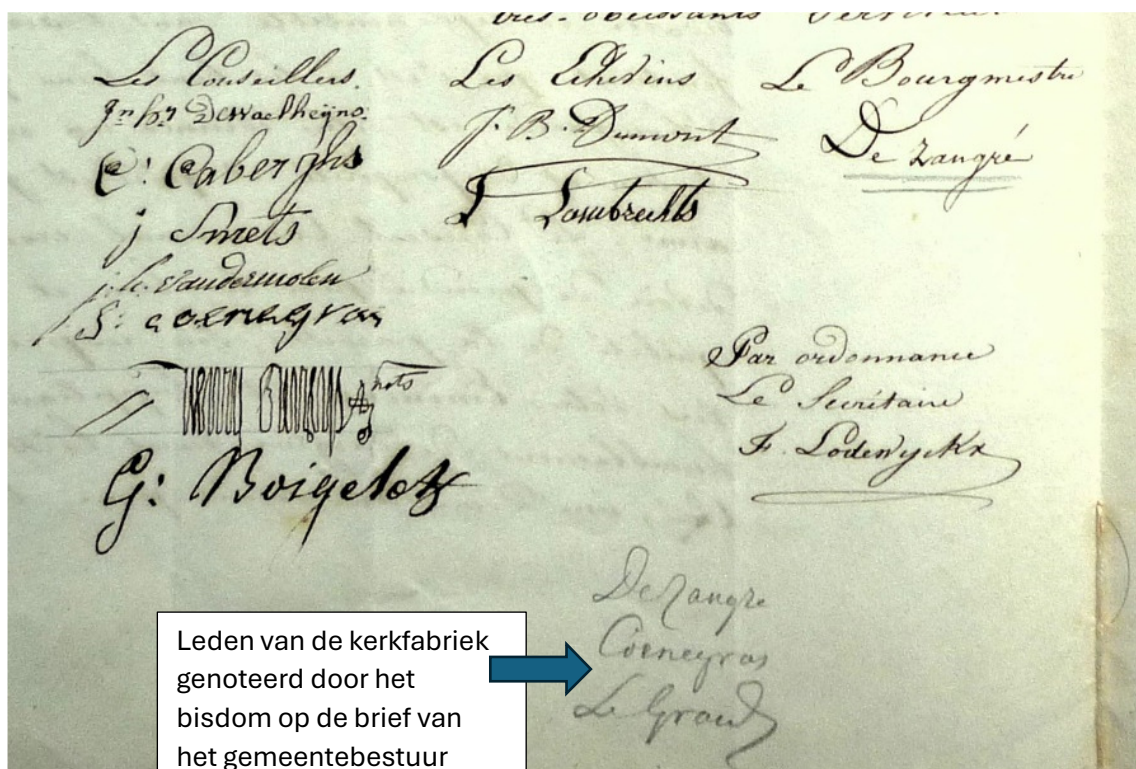
‘...Pendant l'hiver 1841-1842, on continua les travaux de bâtisse avec activité; nous vîmes enfin l'habiter en août 1842. Cependant avant d'entrer dans notre nouvelle habitation, nous eûmes de nouveaux tourments à essuyer. Notre maison était contiguë à celle de Mr. Vannerum Henri, époux de Me. Van Autgaerden. Or, après une amitié assez longue entre les susdits et moi, était survenu tout-à-coup un refroidissement, à l'occasion de certaines dissensions existantes entre le vieux curé Jacques Sweerts et son vicaire! Toute la commune à l'exception de quelques maisons, et surtout de la Dame Van Autgaerden, avait pris parti pour le curé; je me prononçai aussi ouvertement dans ce sens.²⁰

In de winter 1841-1842 werd druk doorgewerkt aan de bouw van mijn woonst; wij verhuisden in augustus 1842. Ondertussen moesten we het hoofd bieden aan nieuwe troebels. Ons huis grensde aan dat van dokter Henri Vannerum (sic), echtgenoot van Madame Van Autgaerden. En nu -na een lange vriendschap met genoemd koppel- was er verkoeling van de relatie door meningsverschillen tussen de oude pastoor (Jacobus Sweerts) en zijn onderpastoor (Dillen). Op enkele huizen na en Dame Van Autgaerden had heel de gemeente de kant gekozen van de pastoor. Ook ik heb dat ostentatief gedaan.

2. Burgemeester, schepenen en gemeenteraadsleden komen solidair op voor hun (?) pastoor. Voor hun parochieherder Jacobus Sweerts of voor de familie?

Een schrijven van het gemeentebestuur van Hoegaarden ondertekend door de burgemeester, schepenen en alle gemeenteraadsleden én een brief van de burgemeester aan de aartsbisschop. (26.06.1839).

2049

²⁰Mémoires Personnels' van dokter Jean-Baptist Van Nerum, p. 8.

3. Een naamloze brief naar de aartsbisschop (poststempel 19 mei 1839).

'De pastoor wordt beticht, maar misschien valselyk. Ook wordt er te Hoegaarden een en ander verteld over de onderpastoor...en is niet fraai'

eerwerdigen vader

Daer zijn klachten geënen wegens den pastoor
van Hoegaarden maer men woort sonstgls
weel valselyk beticht want den pastoor
en den onder pastoor en steken in
geenen eenen sakt, wie de klachten
van den pastoor weet is, wat ~~zegen~~
zeggen de menschen van Hoegaarden van
den onder pastoor hij gaet alle
Dagen iijt en komt ten 10 en ten 11
iiren tuys wat zeggen de menschen als
zy zoon laet de ~~o~~ beel hoeren sy
zeggen den onder pastoor komt van
karieseren en alle sondagen als het
loef uyt si gaet hy met twee jongedogters
over straet wat zeggen de menschen
daer van in de heerre bergen ~~daer van~~ zy
zeggen die moet hij liever sien als die hij
lacht ~~op di~~ meer op di

2050

Daer zijn weel duizend getuygen van

4.Twee spotliedertjes: één in het Nederlands en één Franstalig.

Kwamen ook toe op het aartsbisdom naast een vrij grote briefwisseling: Tiense deken – onderpastoor Dillen – aartsbisdom. Voor het aartsbisdom werd de zaak in handen gegeven van Jean-Henri Bosmans, van 1835 tot en met 1854 aartspriester voor het district Mechelen. Hij was indertijd kort onderpastoor in Hoegaarden bij pastoor Jacobus Sweerts van 16.03.1819 tot 30.09.1819.

Het Franstalige lied draagt als titel: *'Histoire d'un Campinois en tricorne'*; oorspronkelijk werd het door de postdienst afgeleverd bij de onderpastoor, de tekst kwam op het aartsbisdom terecht (met poststempel Tienen (bezorgd door de deken? De onderpastoor zelf?).

Het refrein van het Nederlandstalige *'Liedeken'*, gaat als volgt:

*'eer gij hier al was bekend
niets kon onze rust stooren
maer gij gelijk een duyvels serpent
Ggij kwaamt de tweedragt stroeyen.'*

5.In volgend nummer brengen we een groot deel van het verhaal, nu nog even de figuur van onze pastoor situeren in de familie Sweerts en in de Confrérie.

1.Servaes Sweerts (Hoeg. 1670-1737) x Catharina Peeters (Hoeg. 1672-1741), brouwer, schepen, stamouders van de Confrérie.

2.Henricus Hubertus Sweerts (Hoeg. 1716-1790) x Anne Barbe Th. Van Osmael (1718-1782), brouwer, gezworene in de Dorpsraad, medestichter van de Confrérie, Hoofddeken (1788).

3.Servaes Sweerts (Hoeg. 1742-1814) x Anne Catherine Nijs (Outg. 1742-Hoeg. 1794), zijn nicht, brouwer en landbouwer; deken van de Groene Klaver (1790).

4.Jacobus Sweerts (Hoeg. 01.04.1769-17.08.1841)

Kapucijn te Gent, geprotest in 1791 of 1792. Na de opheffing van het klooster dook hij onder. In 1806 werd hij onderpastoor in de Sint-Katelijne parochie (Sainte Catherine) te Brussel.

Op 5 of 6 september 1810 werd hij pastoor ter opvolging van G.J. Vandeput. Hij was de laatste Hoegaardier-pastoor in eigen gemeente; gedurende bijna twee eeuwen was het pastoorsambt in handen van dezelfde familie.

Mondelinge overlevering heeft het in 1810 over het geven van het pastoorsambt aan een rechtstreekse afstammeling van de Confrérie.

Jacobus was inderdaad een neef van pastoor-deken Jan Hubert Sweerts.

In 1810 werd Jacobus ook mombaarvader van de Confrérie der V Geslachten, een volwaardig voortzetter van de Sweertsdynastie in de 19e eeuw. De ontslagnemende G.J. Vandeput, pastoor van 1805 tot 1810 was dat niet.

(wordt vervolgd)

Art. 448 Het alleroudste gekende Franstalige bierlied

La plus ancienne chanson sur la bière.

C'est à un moine d'une abbaye du Nord que nous devons la plus ancienne chanson française connue sur la bière. C'est la parodie d'une séquence en latin, le '*Laetabundus*'²¹ glorifiant la maternité chantée la nuit de Noël. Le clerc facétieux qui désirait sans doute égayer le réveillon, a appliqué fort ingénieusement à son sujet les paroles latines qu'il conservait. On imagine aisément le plaisir que devait procurer cette parodie à des clercs qui connaissaient par cœur la séquence originale.

La traduction que nous reproduisons est due à G. Paris (1839-1903), spécialiste de la poésie du Moyen Age et membre de l'Académie Française.

Het oudst gekende Franstalige bierlied is een parodie op het Latijnse '*Laetabundus*', een loflied op het moederschap, gezongen op Kerstnacht. Elke strofe eindigt -zeer goed gevonden- op een behouden -niet vertaalde- Latijnse zinsnede eindigend op de letter 'a'. De Franse vertaling is van G. Paris (1839-1903), expert Middeleeuwse poëzie en lid van de Académie Française.

On va bien voir la cervoise va nous chanter Alléluia	Béni soit le bon voisin Qui nous donne pain et vin Carne sumpta (chère somptueuse)
Qui que ce soit qui en boive Si elle est telle qu'elle doit être Res miranda (chose merveilleuse)	Et la dame de la maison Qui nous fait un accueil royal Puisse-t-elle ne jamais par maladie Esse ceca (devenir aveugle)
Buvez quand vous l'avez en main C'est raison, car bien loin est encore Sol de stella (le soleil des étoiles)	Elle nous donne très volontiers Bonnes boissons et bons mangers Mieux elle vaut que d'autres femmes Haec predica (ici vantées)
Buvez bien et buvez beau Elle vous viendra du tonneau Semper clara (toujours limpide)	Allons buvons pour finir par moitiés et par chopes pleines Afin que nous ne soyons demain Gens misera (gens misérables)
Buvez beau et buvez bien Vous le vôtre et moi le mien Pari forma (pareillement)	Que notre tonne ne se vide pas Car elle est pleine de bon fruit Et elle sera toute la nuit Puerpera (bien accouchée)
Qu'on fasse bien attention à ceci : Si on la boit un peu près du feu Fit corrupta (elle se corrompt)	
Si les riches mènent la bombance Faisons-nous notre plaisir Valla nostra (notre santé)	Amen

²¹ Laetabundus = tout joyeux/ laten wij ons verheugen.

Art. 449 En het allereerste bier tot nu.

Uit: KIJK - Geschiedenis 4/2024.

Wat vermoedelijk bier zo'n succes maakte, duizenden jaren geleden: het was schoner -en lekkerder- dan water uit de plaatselijke rivieren. En door het graan te fermenteren, was het lang te bewaren terwijl de voedingsstoffen grotendeels behouden bleven.

Het oudste bewijs voor een 'bierbrouwerij' is in 2018 aangetroffen in de Noord-Israëlische Raqefet-grot. Het bleek na analyse zo'n 13.000 jaar oud, wat inhoudt dat de prehistorische mens al bier brouwde vóóordat de eerste boeren granen begonnen te verbouwen (doorgaans wordt aangenomen dat de landbouwrevolutie zo'n 10.000 jaar geleden plaatsvond). De grot werd gebruikt door Natufiërs, een volk dat de eerste permanente nederzettingen in de regio stichtte – mogelijk zelfs de eerste ter wereld.

In de grot vonden de onderzoekers bierresten in oude stenen mortels (vermoedelijk speciaal daarvoor aangebrachte gaten in de grond). Chemische analyse van die resten lieten zien dat ze waren verhit en dat er zogeheten enzymatische activiteit had plaatsgevonden.

De Natufiërs pasten een complex, stapsgewijs proces toe van mouten, malen en fermenteren. Er was duidelijk tijd en moeite gestopt in de aanleg van de mortels. Dit zou erop wijzen dat de drank als iets belangrijks werd aanzien. De consumptie vond plaats rond begraafplaatsen, waarschijnlijk bij rituelen en feesten om de doden te eren.

In 1953 formuleerde de Amerikaanse antropoloog en archeoloog Robert Braidwood de idee dat bier de grote motor is geweest achter de

landbouwrevolutie en daar wordt nog altijd over gediscussieerd.

Zeker is alleszins dat bij de oudste beschavingen bier een belangrijk goed was. In het Oude Egypte werd bier al op een serieuze schaal geproduceerd en de drank soms als betaalmiddel gebruikt. De Sumeriërs die vanaf circa 5.000 voor Christus in Mesopotamië leefden, hadden zelfs een biergodin, Ninkasi.

2053

Art. 450 De ‘Vitae’ (levensbeschrijvingen) over Ermelindis bieden ons geen historisch houvast, maar hoe zit dat dan met de relieken van de heilige?

Naar aanleiding van het artikel in vorig nummer van Familieschoon over ‘... *genealogie in ons archief*’²² formuleren we een antwoord op bovenstaande vraag aan de hand van het wetenschappelijk onderzoek van de botten in 2005.

De inhoud van het reliekschrijn van de heilige Ermelindis:

Het reliekschrijn werd de laatste keer geopend in 2005²³. Na onderzoek van de relieken uit Geel en Balen was er ook belangstelling in Meldert om de relieken van de H. Ermelindis grondig te onderzoeken.

De inhoud van het schrijn bestaat uit **zevenentachtig menselijke botfragmenten** die door hun kenmerken duidelijk behoren tot eenzelfde skeletindividue.

Veel schedelkenmerken -kinformatie, oogkassen, achterhoofdsbeen- verwijzen naar het **vrouwelijke geslacht**, maar vooral het bekken -laag en breed met stompe hoeken aan de bekkeningang- geven de doorslag.

De sterfteleeftijd ligt waarschijnlijk **tussen 35 en 40 jaar** en het gaat om een persoon normaal en slank gebouwd van 1,59 m. Een merkkelijk **kortere rechteropperarm** wijst op een infectie of misschien zelfs kinderverlamming.

De botverkleuring wijst op begraving in de grond. De doodsoorzaak kon niet achterhaald worden.

2054

De inventaris van 1605²⁴ kwam uit op 101 beenderen, met meer ribben, wervels, hand- en voetbeentjes dan in 2005, maar met hetzelfde aantal van 10 tanden.

In 1950 werd bij de opening een stuk van een sleutelbeen geschonken aan de kerk te Moergestel (Nederland). Hier stelt zich nu het probleem dat in 2005 de beide sleutelbeenderen nog intact in het schrijn aanwezig zijn!

In 2000 zijn er 85 beenderen geteld en worden er maar 9 tanden vermeld. En ... er zijn twee rechterheupkommen aanwezig, van een tweede individu dus.

Datering van de resten:

Stabiel isotopenonderzoek leert dat geen van beide personen vegetariër was, in tegenstelling met de versie in de vita; het onderzoek toont een gemengd dieet met vlees en plantaardig voedsel.

De beenderen toegeschreven aan de heilige **dateren uit de 7^e eeuw**. De extra heupkom stamt uit de Romeinse tijd (2^e eeuw/eerste helft 3^e eeuw), niet verwonderlijk als we het artikel uit De Standaard van eind mei 2024 lezen en hieronder afgedrukt.

²² **Rare kronkels nu voor ons, nuttige realiteit voor onze voorouders tot en met de 19^e eeuw:** *genealogie in ons archief*, -Familieschoon LXIV (2024), nr. 87, p. 2001 e.v.

²³ Mark Van Strydonck, e.a., **Relieken, Echt of vals**, Uitgeverij Davidsfonds, Leuven, 2006, p. 121-128. Om de 50 jaar wordt het schrijn geopend, laatste maal in 2000, maar met het oog op onderzoek en datering van de botten recent in 2005.

²⁴ Rik Branson, **Meldert, Geschiedenis van een Haspengouws dorp**, Hoegaarden, 2022, dl. 1, p. 137-138.

Vergelijking met de vitae en besluit:

'Indien ervan uitgegaan wordt dat het skelet wel degelijk dat van de in de legende beschreven Ermelindis is, dan werd ze niet ouder dan 35 à 40 jaar. Haar overlijden kan dan enkele jaren na 660-665 geplaatst worden en het hele verhaal en de relatie met Gertrudis komen dan niet zo onwaarschijnlijk over als men steeds heeft vermoed.'

Nieuwe archeologische site legt Gallo-Romeins verleden bloot

De Standaard 25/11-05-2024

HOEGAARDEN Na de inrichting van site Mellenberg in Tienen pakt Ruilverkaveling Willebringen uit met een nieuwe archeologische site uit de Gallo-Romeinse tijd, ditmaal in Meldert bij Hoegaarden.

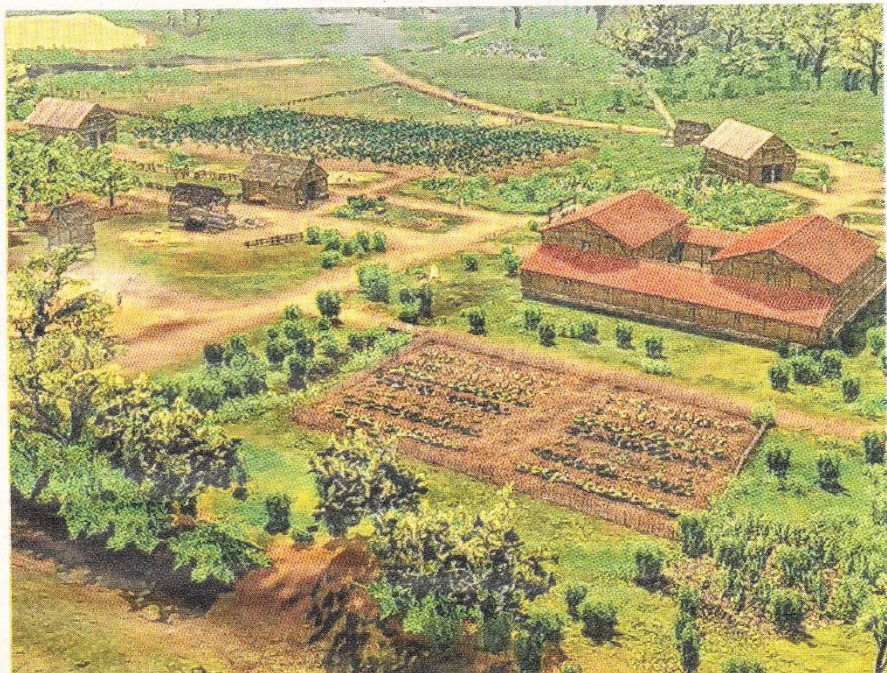
Al in 2013 en 2014 deed de Vlaamse Landmaatschappij (VLM) een archeologisch proefsleuvenonderzoek op de locatie aan de Begijnenweg. "Onder de ploeglaag speurden ze naar sporen en overblijfselen uit het verleden", zegt Annick Grillet, projectmanager VLM. "Portiva maakte een aanvullend geofysisch onderzoek mogelijk."

De sporen en vondsten toonden aan dat hier in de tweede eeuw na Christus een Gallo-Romeins landbouwbedrijf stond. Naast de fundamente van een hoofd- en bijgebouwen aardewerk, vonden archeologen gesmede nagels, een slijpsteen, een bronzen mantelspeld en Romeinse deursleutel.

"Genoeg redenen om de rijke hoeveelheid aan archeologische informatie te beschermen"

Annick Grillet
Projectmanager VLM

"Genoeg redenen om deze rijke hoeveelheid aan archeologische informatie te beschermen", zegt Grillet. "Dankzij het project Ruilverkaveling Willebringen konden we ervoor zorgen dat op deze site de percelen met de meest kwetsbare kern niet langer meer voor landbouw worden gebruikt. Het verder ploegen op deze percelen zou nefast zijn voor de gevoelige ondergrond."

Zo zou de site er oorspronkelijk uitgezien hebben. © rr

"Eigenaars en gebruikers van gronden kregen via herverkaveling dan ook andere gronden aangeboden. En de site, die leggen wij onder permanent grasland, zodat de archeologische sporen bewaard blijven."

Educatief

Er komt daarbij ook een educatieve inrichting. "Het ontwerp bureau

Omgeving koos voor een land-art project", zegt Grillet.

"Bermen in het landschap verwijzen naar de onderzoeksleuven en in deze bermen kregen de locaties van de teruggevonden gebouwen een speciale aanduiding in beton. De meest oostelijke sleuven dienen als toegangspad en zittribune."

Behalve de site fysiek bezoeken kan je met een smartphoneapplicatie de Gallo-Romeinse periode virtueel beleven. Mindscape 3D ontwikkelde in opdracht van de VLM een *fly-through* video in 3D. Op de archeologiedagen op 25 en 26 mei wordt de site voorgesteld aan het grote publiek.

Vanessa Dekeyser

Art. 451 In memoriam Sweerts Francine (Longueville 1933-2024)

Francine SWEERTS

Née à Longueville le 13 mai 1933 et décédée à Jodoigne le 23 avril 2024

Lieu de repos
Centre Funéraire Morciaux
Rue du Soldat Larivière 45
1370 Jodoigne

Cérémonie
Salle Morciaux - Larivière
Centre Funéraire Morciaux
Rue du Soldat Larivière 45
1370 Jodoigne le samedi 04 mai 2024 à 11:00

Visite
Le vendredi 26 avril de 17h à 19h

Centre Funéraire Morciaux
Rue du Soldat Larivière 45
1370 Jodoigne

Afstamming Francine Sweerts (Longueville 13.05.1933-Jodoigne 23.04.2024), uit de 'Groene Klaver' *(Maurice Dodion en Wasily Pedjko)*

1. **Servaes Sweerts x Catharina Peeters, stamouders** van de stichters van de confrérie
2. Henri Hubert Sweerts (Hoeg. 17.02.1716-27.03.1790), stichter van de familiegilde van de 'Groene Klaver'
x Anne Barbe Thérèse Van Osmael (ZL/Outg. 31.01.1718-Hoeg. 14.08.1782).
3. Servaes Sweerts (Hoeg. 26.07.1742-19.09.1814), brouwer en landbouwer
x Anne Catherine Nijs (ZL/Outg. 04.08.1742-Hoeg. 22.03.1794), zijn nicht; woonden op de Nieuwstraat en later Tiensestraat. Zij hadden dertien kinderen.
4. Joannes Sweerts (Hoeg. 28.01.1774-27.09.1827), landbouwer, dan bierverkoper en later beenhouwer
x Anne Catherine Kempenair (Hoeg. 24.04.1774-08.03.1853)
Zij woonden aan het Gemeenteplein en hadden 8 kinderen.
5. Philippe Sweerts (Hoeg. 21.03.1803-11.11.1874), dagloner x Anne Marie Dumoulin (Hoeg. 10.03.1802-29.07.1879), naaister.
6. Servais Sweerts (Hoeg. 1834) x Josephe Bousmans, bierhandelaar

Een broer van Servais was Jacobus x M. Janssens van wie Ferdinand (grootvader van Brigitte), Constant (grootvader van Willy en vader van Georges en Cecile) en Jean Baptist (vader van Clement, Henri, Jeanne en Henri Jean)

7. Victorien Sweerts (Longueville 1873) x Leontine Demoulin (Bonlez 1874).

2056

8. Emile 'Joseph' Sweerts (Longueville 1906-Bouge 1981) x Leona Melotte (Longueville 1908).
9. René Sweerts (Longueville 15.11.1930-Tienen 21.09.2020)
x Jodoigne 1949 Jeanne Reniers (Drieslinter 1927), beroepsmilitair wonend in Jodoigne.
10. **Francine Sweerts (Longueville 13.05.1933-Jodoigne 23.04.2024), ongehuwd.**²⁵

(vooraan vanaf links) Ghislaine Bolen, **Francine**, André, Renée, Raymond en Josette Sweerts
(achteraan) Liliane Sweerts en Leona Melotte (8e generatie), Denise Sweerts, René Sweerts en
Fernande Gilson, Leontine Demoulin en Victorien Sweerts (7e generatie).

2057

Wie wil kennismaken met onze website kan inloggen op volgende link:

A partir du 1 avril 2024 notre website est activé :

<https://www.geslachten-lignages-hoegaarden.be>

-onze activiteiten	-geschiedenis van de Confrérie en de familiegidlen	-Parramore-comité
-stambomen	-bouwstenen Hoegaardse geschiedenis en families	-Parramore-herdenkingen
- activités	-histoire de la Confrérie et les guildes	-Comité Parramore
-généalogie	-histoire de Hoegaarden et des familles	-Commémoration annuelle

²⁵ Hubert Van Nerum, *Genealogie Sweerts*, Hoegaarden, 1993, p. 85.
Overlijden René Sweerts, -Familieschoon LXI (2020, nr. 74(NR), 4/2020.

Retouradres
Chris Michel
Houtmarkt 4
3320 Hoegaarden

Driemaandelijks tijdschrift PB06142
juni, juli, augustus 2024
Afgiftekantoor 9550 HERZELE

PB-PP
BELGIE(N)-BELGIQUE

Opgedragen aan de brouwers, de bierstekers, de cafébazen en aan iedereen (zie p. 2042).

2058

Prent van Basile de Loose, 1839

Lidmaatschap 'Familieschoon' 2024 / cotisation annuelle (20 euro/jaar) :

BE63 3300 5449 0008

IBAN: BE63330054490008

Bic code: BBRUBEBB